

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

z 15. decembra 2016*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania — Voľný pohyb osôb — Práva pracovníkov — Rovnosť zaobchádzania — Sociálne výhody — Finančná podpora na vysokoškolské štúdium — Podmienka príbuzenského vzťahu — Pojem ‚dieťa‘ — Dieťa manželského partnera alebo registrovaného partnera — Príspevok na výživu tohto dieťaťa“

V spojených veciach C-401/15 až C-403/15,

ktorých predmetom sú tri návrhy na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podané rozhodnutiami Cour administrative (Luxembourg) (Odvolací správny súd, Luxembursko) z 22. júla 2015, a doručené Súdnemu dvoru 24. júla 2015, ktoré súvisia s konaniami:

Noémie Depesme (C-401/15),

Saïd Kerrou (C-401/15),

Adrien Kauffmann (C-402/15),

Maxime Lefort (C-403/15)

proti

Ministre de l'Enseignement supérieur et de la Recherche,

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predseda druhej komory M. Ilešič, sudcovia A. Prechal, A. Rosas (spravodajca), C. Toader a E. Jarašiūnas,

generálny advokát: M. Wathelet,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— N. Depesme a S. Kerrou, v zastúpení: P. Peuvrel, avocat,

— A. Kauffmann, v zastúpení: S. Jacquet, avocat,

— M. Lefort, v zastúpení: S. Coï, avocat,

* Jazyk konania: francúzština.

— luxemburská vláda, v zastúpení: D. Holderer, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci P. Kinsch, avocat,

— Európska komisia, v zastúpení: D. Martin a M. Kellerbauer, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 9. júna 2016,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrhy na začatie prejudiciálneho konania sa týkajú výkladu článku 45 ZFEÚ a článku 7 ods. 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 492/2011 z 5. apríla 2011 o slobode pohybu pracovníkov v rámci Únie (Ú. v. EÚ L 141, 2011, s. 1).
- 2 Tieto návrhy boli podané v rámci troch sporov, ktorých účastníkmi sú na jednej strane pani Noémie Depesme a páni Saïd Kerrou, Adrien Kauffmann a Maxime Lefort a na druhej strane ministre de l'Enseignement supérieur et de la Recherche (minister pre vyššie vzdelávanie a výskum, ďalej len „minister“) (Luxembursko) vo veci odmietnutia priznať štátnu finančnú podporu na vysokoškolské štúdium na akademický rok 2013/2014 pani Noémie Depesme a pánom Adrienovi Kauffmannovi a Maximovi Lefortovi.

Právny rámec

Právo Únie

- 3 Podľa znenia článku 7 nariadenia Rady (EHS) č. 1612/68 z 15. októbra 1968 o slobode pohybu pracovníkov v rámci spoločenstva (Ú. v. ES L 257, 1968, s. 2; Mim. vyd. 05/001, s. 15):

„1. S pracovníkom, ktorý je štátnym príslušníkom členského štátu, sa na území iného členského štátu nesmie z dôvodu jeho štátnej príslušnosti zaobchádzať inak ako s vlastnými pracovníkmi, pokiaľ ide o podmienky zamestnania a pracovné podmienky, najmä odmeňovanie, prepustenie, a ak by sa stal nezamestnaným, opätovné začlenenie do práce alebo zamestnania.

2. Takýto pracovník požíva rovnaké sociálne a daňové výhody ako vlastní pracovníci.

...“

- 4 Článok 10 nariadenia č. 1612/68 stanovoval:

„1. Spolu s pracovníkom, ktorý je štátnym príslušníkom jedného členského štátu a je zamestnaný na území iného členského štátu, majú bez ohľadu na svoju štátnu príslušnosť právo usadiť sa:

a) jeho manželka/jej manžel a potomkovia, ak majú menej ako 21 rokov alebo sú závislými osobami,

...“

- 5 Článok 10 nariadenia č. 1612/68 bol zrušený smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) č. 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Ú. v. EÚ L 158, 2004, s. 77; Mim. vyd. 05/005, s. 46).

6 Odôvodnenia 3 a 5 smernice 2004/38 znejú:

„(3) občianstvo Únie by malo byť základným štatútom štátnych príslušníkov členských štátov, keď uplatňujú svoje právo na voľný pohyb a pobyt. Je preto potrebné, aby sa kodifikovali a preskúmali existujúce nástroje spoločenstva, ktoré sa oddelene zaoberajú pracovníkmi, samostatne zárobkovo činnými osobami a tiež študentmi a inými neaktívnymi osobami, aby sa zjednodušilo a posilnilo právo všetkých občanov Únie na voľný pohyb a pobyt.

...

(5) právo všetkých občanov Únie voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov by sa malo, ak sa má uplatňovať podľa objektívnych podmienok slobody a dôstojnosti, udeliť tiež ich rodinným príslušníkom bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť. Na účely tejto smernice by definícia ‚rodinného príslušníka‘ mala tiež zahrňovať registrovaného partnera, ak legislatíva hostiteľského členského štátu považuje registrované partnerstvo za rovnocenné manželstvu;“

7 Článok 2 uvedenej smernice stanovuje:

„Na účely tejto smernice:

...

2) ‚Rodinný príslušník‘ znamená:

- a) manželský partner,
- b) partner, s ktorým občan Únie uzavrel registrované partnerstvo na základe legislatívy členského štátu, ak legislatíva hostiteľského členského štátu považuje registrované partnerstvá za rovnocenné s manželstvom, a v súlade s podmienkami stanovenými v príslušnej legislatíve hostiteľského členského štátu;
- c) priami potomkovia, ktorí sú mladší ako 21 rokov, alebo sú nezaopatrenými osobami a takéto osoby manželského partnera alebo partnera, ako je definovaný v bode b);

...

...“

8 Nariadenie č. 1612/68 bolo s účinnosťou od 16. júna 2011 zrušené a nahradené nariadením č. 492/2011. Článok 7 nariadenia č. 492/2011 prevzal znenie článku 7 nariadenia č. 1612/68.

9 Odôvodnenie 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/54/EÚ zo 16. apríla 2014 o opatreniach na uľahčenie výkonu práv udelených pracovníkom v súvislosti so slobodou pohybu pracovníkov (Ú. v. EÚ L 128, 2014, s. 8) uvádza:

„Voľný pohyb pracovníkov je základnou slobodou občanov Únie a jedným z pilierov vnútorného trhu v Únii zakotvenom v článku 45 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ). Jeho implementácia je ďalej rozvinutá v práve Únie, ktorého cieľom je zaručiť úplný výkon práv udelených občanom Únie a ich rodinným príslušníkom. ‚Ich rodinní príslušníci‘ by sa mali chápať v zmysle vymedzenia uvedeného v článku 2 bode 2 smernice [2004/38/ES], ktorá sa uplatňuje aj na rodinných príslušníkov cezhraničných pracovníkov.“

10 Článok 1 tejto smernice stanovuje:

„Táto smernica obsahuje ustanovenia na uľahčenie jednotného uplatňovania a praktického presadzovania práv udelených v článku 45 ZFEÚ a v článkoch 1 až 10 nariadenia č. 492/2011. Táto smernica sa uplatňuje na občanov Únie pri výkone týchto práv a ich rodinných príslušníkov (ďalej len ‚pracovníci Únie a ich rodinní príslušníci‘).“

11 Článok 2 uvedenej smernice znie:

„1. Táto smernica sa uplatňuje na tieto záležitosti, ako sa uvádzajú v článkoch 1 až 10 nariadenia (EÚ) č. 492/2011, v oblasti slobody pohybu pracovníkov:

...

c) prístup k sociálnym a daňovým výhodám;

...

2. Rozsah pôsobnosti tejto smernice je totožný s rozsahom pôsobnosti nariadenia (EÚ) č. 492/2011.“

Luxemburské právo

12 Štátna finančná podpora na vysokoškolské štúdium v čase skutkových okolností vo veciach samých bola upravená v loi du 22 juin 2000 concernant l'aide financière de l'État pour études supérieures (zákon z 22. júna 2000 o štátnej finančnej podpore na vysokoškolské štúdium) (Mémorial A 2000, s. 1106), ktorý bol zmenený a doplnený zákonom z 19. júla 2013 (Mémorial A 2013, s. 3214) (ďalej len „zákon z 22. júna 2000 v znení zmien a doplnení“).

13 Zákonom z 19. júla 2013 prijatým v nadväznosti na rozsudok z 20. júna 2013, Giersch a i. (C-20/12, EU:C:2013:411), ktorého zmeny a doplnenia zákona z 22. júna 2000 sa vzťahovali len na akademický rok 2013/2014, bol do tohto posledného uvedeného zákona vložený článok 2a.

14 Článok 2a zákona z 22. júna 2000 v znení zmien a doplnení znel:

„Študent, ktorý nemá bydlisko v Luxemburskom veľkovevodstve, má takisto nárok na finančnú podporu na vysokoškolské štúdium pod podmienkou, že je dieťaťom zamestnanca alebo samostatne zárobkovo činné osoby, ktorá je luxemburským štátnym príslušníkom alebo príslušníkom Európskej únie, alebo iného štátu, ktorý je zmluvnou stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore [z 2. mája 1992 (Ú. v. ES L 1, 1992, s. 3)], alebo Švajčiarskej konfederácie, a ktorý bol v čase, keď študent podal žiadosť o finančnú podporu na vysokoškolské štúdium, zamestnaný alebo vykonával svoju pracovnú činnosť v Luxembursku nepretržite minimálne päť rokov. Pracovný čas zamestnania v Luxembursku musí predstavovať aspoň polovicu obvyklej dĺžky pracovného času uplatniteľného v podniku na základe zákona alebo prípadne platnej kolektívnej dohody. Samostatne zárobkovo činná osoba musí v Luxemburskom veľkovevodstve nepretržite platiť povinné príspevky na sociálne zabezpečenie na základe článku 1 bodu 4 Code de la sécurité sociale [Zákonník sociálneho zabezpečenia] počas piatich rokov predchádzajúcich podaniu žiadosti o finančnú podporu na vysokoškolské štúdium.“

15 Zákon z 22. júna 2000 v znení zmien a doplnení však bol zrušený loi du 24 juillet 2014 concernant l'aide financière de l'État pour études supérieures (zákon z 24. júla 2014 o štátnej finančnej podpore na vysokoškolské štúdium) (Mémorial A 2014, s. 2188).

16 Článok 3 toho istého zákona stanovuje:

„Príjemcami štátnej finančnej podpory na vysokoškolské štúdium môžu byť študenti a žiaci definovaní v článku 2, ďalej označovaní pojmom ‚študent‘, ktorí spĺňajú jednu z nasledujúcich podmienok:

...

(5) pokiaľ ide o študentov, ktorí nie sú rezidentmi v Luxemburskom veľkovejvodstve:

...

- b) sú dieťaťom pracovníka, ktorý je luxemburským štátnym príslušníkom alebo občanom Európskej únie, alebo iného štátu, ktorý je zmluvnou stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore alebo Švajčiarskej konfederácie, a ktorý v čase podania žiadosti o finančnú podporu na vysokoškolské štúdium študentom bol zamestnaný alebo vykonával svoju pracovnú činnosť v Luxemburskom veľkovejvodstve, a to za podmienky, že tento pracovník naďalej prispieva na výživu študenta a že v čase podania žiadosti o finančnú podporu na vysokoškolské štúdium študentom bol tento pracovník zamestnaný alebo vykonával svoju pracovnú činnosť v Luxemburskom veľkovejvodstve počas obdobia minimálne piatich rokov v rámci referenčného obdobia siedmich rokov, ktoré sa ráta spätne od dátumu podania žiadosti o poskytnutie finančnej podpory na vysokoškolské štúdium, alebo že na základe výnimky z uvedeného pravidla osoba, ktorá si zachovala postavenie pracovníka, spĺňa vyššie stanovené kritérium piatich rokov v rámci siedmich rokov v čase ukončenia pracovnej činnosti.

...“

Spory vo veciach samých a prejudiciálna otázka

- 17 Spory vo veciach samých sa týkajú podmienok poskytnutia finančnej podpory na vysokoškolské štúdium priznanej Luxemburskom na akademický rok 2013/2014, stanovenej zákonom z 22. júna 2000 v znení zmien a doplnení, študentom, ktorí nie sú rezidentmi v Luxembursku.
- 18 Podľa uvedeného zákona sú finančné podpory poskytované študentom, ktorí nebývajú na luxemburskom území, pod podmienkou, že jednak sú dieťaťom zamestnanca alebo samostatne zárobkovo činné osoby, ktorá je luxemburským štátnym príslušníkom alebo štátnym príslušníkom Európskej únie, a že jednak tento pracovník bol v čase podania žiadosti o podporu zamestnaný alebo vykonával svoju pracovnú činnosť v Luxembursku nepretržite počas minimálnej doby piatich rokov.
- 19 Je nesporné, že pani Depesme a pán Kauffmann, francúzski štátni príslušníci bývajúci vo Francúzsku, ako aj pán Lefort, belgický štátny príslušník bývajúci v Belgicku, požiadali luxemburské orgány na akademický rok 2013/2014 o štátnu finančnú podporu na vysokoškolské štúdium vo Francúzsku v prvom prípade a v Belgicku v druhom prípade.
- 20 Listami z 26. septembra, 17. októbra a 12. novembra 2013 minister odmietol vyhovieť týmto žiadostiam z dôvodu, že pani Depesme, ako aj pani Kauffmann a Lefort nespĺňajú podmienky stanovené zákonom z 22. júna 2000 v znení zmien a doplnení.
- 21 Z troch návrhov vnútroštátneho súdu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že každý z dotknutých študentov podal žiadosť o podporu na základe jedinej skutočnosti, že ich nevlastný otec je zamestnancom v Luxembursku. Minister sa teda domnieval, že pani Depesme, ako aj pánov Kauffmanna a Leforta nemožno kvalifikovať ako „deti“ cezhraničného pracovníka v súlade s podmienkou stanovenou v článku 2a zákona z 22. júna 2000 v znení zmien a doplnení vzhľadom na to, že iba ich nevlastný otec pracoval v Luxembursku.

- 22 Dňa 20. decembra 2013 podala pani Depesme žalobu na Tribunal administratif de Luxembourg (Správny súd Luxemburg), kde navrhovala zrušenie rozhodnutia ministra o zamietnutí, ktoré sa jej týka. Jej nevlastný otec pán Kerrou, ktorý sa odvoláva na svoje postavenie zamestnanca v Luxembursku a tvrdí, že zabezpečuje výživu pani Depesme, dobrovoľne vstúpil do konania začatého na jej návrh ako vedľajší účastník konania.
- 23 Dňa 29. januára 2014 a 25. apríla 2014 podali páni Lefort a Kauffmann podobné žaloby na tento súd proti rozhodnutiam o zamietnutí, ktoré sa ich týkajú.
- 24 Rozsudkami z 5. januára 2015 Tribunal administratif de Luxembourg (Správny súd Luxemburg) vyhlásil žaloby pani Depesme a pánov Kauffmanna a Leforta za prípustné, ale nedôvodné.
- 25 Pani Depesme a pán Kerrou, ako aj páni Kauffmann a Lefort podali proti týmto rozsudkom odvolanie na vnútroštátny súd.
- 26 Pani Depesme a pán Kerrou najmä tvrdia, že pán Kerrou, cezhraničný pracovník v Luxembursku už 14 rokov, sa 24. mája 2006 oženil s matkou pani Depesme a odvtedy spoločne všetci traja tvoria jednu domácnosť. Pán Kerrou prispieval na výživu dieťaťa svojej manželky vrátane príspevkov, pokiaľ ide o vysokoškolské štúdium tohto dieťaťa, a poberal luxemburské rodinné prídavky na svoju nevlastnú dcéru predbežne do začiatku jej vysokoškolského štúdia.
- 27 Pán Kauffmann tvrdí, že jeho rodičia boli odlúčení od roku 2003 a rozviedli sa 20. júna 2005, pričom starostlivosť o deti z tohto manželstva bola zverená do výlučnej starostlivosti matky. Uvádza, že jeho matka sa 10. marca 2007 vydala za pána Kiefera, cezhraničného pracovníka v Luxembursku, s ktorým pán Kauffmann odvtedy žije pod jednou strechou. Pán Kiefer zabezpečoval výživu a vzdelávanie pána Kauffmanna a poberal na neho luxemburské rodinné prídavky.
- 28 Pán Lefort uvádza, že jeho otec zomrel a matka sa znovu vydala za pána Terwoigne, cezhraničného pracovníka v Luxembursku viac ako 5 rokov, a od dátumu sobáša žije so svojou matkou a nevlastným otcom v spoločnej domácnosti. Pán Terwoigne finančne prispieval na domácnosť a taktiež sa podieľal na výdavkoch na vysokoškolské štúdium pána Leforta.
- 29 Štát Luxembursko navrhuje potvrdiť tieto rozsudky Tribunal administratif (správny súd) z 5. januára 2015 a tvrdí že pani Depesme, ako aj páni Kauffmann a Lefort nie sú deťmi svojich nevlastných otcov v právnom zmysle slova.
- 30 Cour administrative (Luxembourg) (Odvolací správny súd, Luxembursko) zdôrazňuje, že podmienka príbuzenského vzťahu stanovená v článku 2a zákona z 22. júna 2000 v znení zmien a doplnení bola zavedená na účely zosúladenia s rozsudkom z 20. júna 2013, Giersch a i. (C-20/12, EU:C:2013:411).
- 31 Podľa vnútroštátneho súdu riešenie týchto troch sporov, ktoré prejednáva, závisí od výkladu pojmu „dieťa“ cezhraničného pracovníka v zmysle článku 2a zákona z 22. júna 2000 v znení zmien a doplnení vzhľadom na uvedený rozsudok a na zásadu zákazu diskriminácie, ktorú zakotvuje článok 7 ods. 2 nariadenia č. 492/2011. Ďalej tiež uvádza, že „relevantným kritériom uvedeným v tomto rozsudku je skutočná úroveň väzby študenta nerezidenta, ktorý je žiadateľom v Luxembursku o finančnú podporu na vysokoškolské štúdium, so spoločnosťou a trhom práce Luxemburska“. V prípade, v ktorom táto väzba nepochádza priamo od študenta z dôvodu, že nie je rezidentom, ale od referenčného cezhraničného pracovníka, sa vnútroštátny súd pýta na koncepciu buď z čisto právneho, alebo skôr ekonomického hľadiska, pokiaľ ide o príbuzenský vzťah medzi študentom žiadateľom v Luxembursku o finančnú podporu na vysokoškolské štúdium a cezhraničným pracovníkom. Podľa tohto súdu obe koncepcie *a priori* prichádzajú do úvahy. Za predpokladu, že pojem „dieťa“ v zmysle zákona z 22. júna 2000 v znení zmien a doplnení odkazuje na pojem nezaopatrené dieťa, vzniká otázka o prípadnom vplyve rozsahu zabezpečovania výživy študenta cezhraničným pracovníkom. Cour administrative (Odvolací správny súd) spresnil, že táto otázka sa týka porovnania úrovne zabezpečovania výživy

študenta cezhraničným pracovníkom na jednej strane a jeho rodičom alebo rodičmi na druhej strane. Napokon sa súd pýta na rozsah intenzity väzby cezhraničného pracovníka s jedným z rodičov študenta.

- 32 Za týchto okolností Cour administrative (Odvolací správny súd) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku, ktorá má rovnaké znenie vo veciach C-401/15 až C-403/15 až na doplnenie vo veci C-403/15 uvedené v zátvorkách:

„S cieľom účelne splniť požiadavky zákazu diskriminácie s ohľadom na ustanovenia článku 7 ods. 2 [nariadenia č. 492/2011] spolu s článkom 45 ods. 2 ZFEÚ, [vec C-403/15: ‚v rámci ohraničenom článkom 33 ods. 1 (Charty základných práv Európskej únie), prípadne spolu s jej článkom 7‘] v rámci zohľadnenia skutočnej úrovne väzby študenta nerezidenta, ktorý je žiadateľom o finančnú podporu na vysokoškolské štúdium, so spoločnosťou a trhom práce Luxemburska ako členského štátu, v ktorom bol cezhraničný pracovník zamestnaný alebo vykonával svoju činnosť za podmienok uvedených v článku 2a zákona [z 22. júna 2000 v znení zmien a doplnení] v priamej nadväznosti na rozsudok Súdného dvora Európskej únie z 20. júna 2013 [Giersch a i., C-20/12, EU:C:2013:411],

- má sa podmienka, aby bol tento študent ‚dieťaťom‘ uvedeného cezhraničného pracovníka, považovať za rovnocennú s podmienkou, aby bol ‚potomkom v priamom rade a v prvom stupni, ktorého príbuzenstvo je právne preukázané vo vzťahu k jeho predkovi‘, pričom sa kladie dôraz na preukázaný príbuzenský vzťah medzi študentom a cezhraničným pracovníkom, o ktorom sa predpokladá, že tvorí základ uvedenej väzby, alebo
- má sa klásť dôraz na skutočnosť, že cezhraničný pracovník ‚naďalej zabezpečuje výživu študenta‘, bez toho, aby musel existovať právny príbuzenský vzťah medzi ním a študentom, najmä ak sa zistí dostatočný vzťah vo forme životného spoločenstva, ktorý môže existovať medzi ním a jedným z rodičov študenta, vo vzťahu ku ktorému je príbuzenský vzťah právne preukázaný?

Z tohto druhého hľadiska musí úplne dobrovoľný príspevok cezhraničného pracovníka v prípade, ak nie je výlučný, ale súbežný s príspevkom rodiča alebo rodičov, ktorí majú so študentom právny príbuzenský vzťah, a preto majú voči nemu v zásade zákonnú vyživovaciu povinnosť, zodpovedať určitým kritériám stálosti?“

O prejudiciálnej otázke

- 33 Vnútroštátny súd sa svojou otázkou v podstate pýta, či sa článok 45 ZFEÚ a článok 7 ods. 2 nariadenia č. 492/2011 má vykladať v tom zmysle, že pod pojmom dieťa cezhraničného pracovníka, ktoré má nepriamo nárok na sociálne výhody upravené v článku 7 ods. 2 nariadenia č. 492/2011, ako je financovanie štúdia poskytované členským štátom pre deti pracovníkov, ktorí vykonávajú alebo vykonávali svoju činnosť v tomto členskom štáte, chápať výlučne dieťa, ktoré je v príbuzenskom vzťahu s týmto pracovníkom, alebo aj dieťa manželského partnera alebo registrovaného partnera tohto pracovníka. V poslednom uvedenom prípade sa vnútroštátny súd v podstate pýta na vplyv rozsahu príspevku cezhraničného pracovníka na výživu tohto dieťaťa na právo dieťaťa získať finančnú podporu na účely vysokoškolského štúdia, ako je predmetná podpora vo veci samej.
- 34 Na úvod je potrebné pripomenúť, že podľa článku 45 ods. 2 ZFEÚ voľný pohyb pracovníkov zahŕňa odstránenie akejkoľvek diskriminácie medzi pracovníkmi členských štátov na základe štátnej príslušnosti, pokiaľ ide o zamestnanie, odmenu za prácu a iné pracovné podmienky (rozsudok z 20. júna 2013, Giersch a i., C-20/12, EU:C:2013:411, bod 34).
- 35 Súdny dvor už rozhodol, že článok 7 ods. 2 nariadenia č. 1612/68, ktorého znenie prebral článok 7 ods. 2 nariadenia č. 492/2011, je v oblasti poskytovania sociálnych výhod osobitným vyjadrením pravidla rovnosti zaobchádzania zakotveného v článku 45 ods. 2 ZFEÚ a musí sa vykladať rovnako ako

- toto ustanovenie (pozri rozsudky z 23. februára 2006, Komisia/Španielsko, C-205/04, neuvverejnený, EU:C:2006:137, bod 15; z 11. septembra 2007, Hendrix, C-287/05, EU:C:2007:494, bod 53, ako aj z 20. júna 2013, Giersch a i., C-20/12, EU:C:2013:411, bod 35).
- 36 Podľa článku 7 ods. 2 nariadenia č. 1612/68 a článku 7 ods. 2 nariadenia č. 492/2011 pracovník, ktorý je štátnym príslušníkom členského štátu, požíva na území iných členských štátov rovnaké sociálne a daňové výhody ako vlastní pracovníci.
- 37 Súdny dvor sa opätovne domnieva, že pokiaľ ide o ustanovenie článku 7 ods. 2 nariadenia č. 1612/68, je na prospech tak migrujúcich pracovníkov bývajúcich v hostiteľskom členskom štáte, ako aj cezhraničných pracovníkov, ktorí hoci vykonávajú pracovnú činnosť v uvedenom členskom štáte, bývajú v inom členskom štáte (pozri rozsudky z 18. júla 2007, Geven, C-213/05, EU:C:2007:438, bod 15; zo 14. júna 2012, Komisia/Holandsko, C-542/09, EU:C:2012:346, bod 33; z 20. júna 2013, Giersch a i., C-20/12, EU:C:2013:411, bod 37, ako aj zo 14. decembra 2016, Bragança Linares Verruga a i., C-238/15, EU:C:2016:949, bod 39).
- 38 Okrem toho podľa ustálenej judikatúry pomoc na pokrytie životných nákladov a nákladov na štúdium počas univerzitného štúdia, ktoré vedie k nadobudnutiu odbornej kvalifikácie, predstavuje sociálnu výhodu v zmysle článku 7 ods. 2 nariadenia č. 1612/68 (rozsudky z 20. júna 2013, Giersch a i., C-20/12, EU:C:2013:411, bod 38, ako aj zo 14. decembra 2016, Bragança Linares Verruga a i., C-238/15, EU:C:2016:949, bod 40 a citovaná judikatúra).
- 39 Súdny dvor tiež rozhodol, že financovanie štúdií, ktoré členský štát priznal deťom pracovníkov, predstavuje pre migrujúceho pracovníka sociálnu výhodu v zmysle článku 7 ods. 2 nariadenia č. 1612/68, pokiaľ má voči svojmu dieťaťu naďalej vyživovaciu povinnosť (rozsudok z 20. júna 2013, Giersch a i., C-20/12, EU:C:2013:411, bod 39, ako aj citovaná judikatúra).
- 40 Ďalej podľa judikatúry Súdneho dvora rodinní príslušníci migrujúceho pracovníka nepriamo požívajú výhodu rovnosti zaobchádzania, ktorú tomuto pracovníkovi priznáva článok 7 ods. 2 nariadenia č. 1612/68. Keďže priznanie financovania štúdia dieťaťu migrujúceho pracovníka predstavuje pre migrujúceho pracovníka sociálnu výhodu, môže sa toto dieťa samo odvolávať na toto ustanovenie na účely získania tohto financovania, ak je toto financovanie podľa vnútroštátneho práva priznané priamo študentovi (rozsudok z 20. júna 2013, Giersch a i., C-20/12, EU:C:2013:411, bod 40, ako aj citovaná judikatúra).
- 41 V konaniach vo veciach samých vnútroštátny súd prejednáva žaloby študentov, ktorí nie sú rezidentmi v Luxembursku, podané v dôsledku zamietnutia týmto členským štátom priznať im štátnu finančnú podporu na vysokoškolské štúdium. Títo študenti sa domnievajú, že majú nárok na túto podporu z dôvodu ich rodinných vzťahov s cezhraničným pracovníkom, ktorý, aj keď nie je ich otcom, sa stal manželom ich matky po rozvode ich rodičov alebo v prípade pána Leforta po smrti jeho otca.
- 42 Je potrebné tiež preskúmať, či pojem „dieťa migrujúceho pracovníka“ v takom zmysle, v akom je používaný v judikatúre Súdneho dvora týkajúcej sa článku 7 ods. 2 nariadenia č. 1612/68, ktorý je prebratý v článku 7 ods. 2 nariadenia č. 492/2011, a najmä v rozsudku z 20. júna 2013, Giersch a i. (C-20/12, EU:C:2013:411), zahŕňa deti manželského partnera alebo partnera uznaného vnútroštátnym právom tohto pracovníka.
- 43 V tejto súvislosti treba uviesť, že článok 10 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 1612/68, zrušený smernicou 2004/38, stanovoval, že právo usadiť sa s pracovníkom, ktorý je štátnym príslušníkom jedného členského štátu zamestnaným na území iného členského štátu, bez ohľadu na štátnu príslušnosť majú manželka/manžel tohto pracovníka „a potomkovia, ak majú menej ako 21 rokov alebo sú závislými osobami“.

- 44 Súdny dvor však vyložil toto ustanovenie v tom zmysle, že právo usadiť s týmto pracovníkom majú potomkovia tohto pracovníka, tak aj potomkovia jeho manželky/manžela. Zuzujúci výklad tohto ustanovenia v tom zmysle, že len spoločné deti migrujúceho pracovníka a jeho manželky majú právo usadiť sa s nimi, by totiž bol v rozpore s cieľom zlúčenia rodinných príslušníkov migrujúceho pracovníka, sledovaným nariadením č. 1612/68 (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 17. septembra 2002, Baumbast a R, C-413/99, EU:C:2002:493, bod 57).
- 45 Navyše Súdny dvor už mal príležitosť zdôrazniť, že rodinní príslušníci pracovníka, ktorí nepriamo požívajú rovnosť zaobchádzania priznanú migrujúcim pracovníkom článkom 7 nariadenia č. 1612/68, sú rodinnými príslušníkmi v zmysle článku 10 nariadenia č. 1612/68 (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. júna 1987, Lebon, 316/85, EU:C:1987:302, bod 12).
- 46 Treba konštatovať, že článok 10 nariadenia č. 1612/68 bol zrušený smernicou 2004/38 z dôvodu, že normotvorca Únie chcel na účely zjednodušenia a posilnenia tohto práva kodifikovať právo na zlúčenie rodiny zamestnancov a samostatne zárobkovo činných osôb, študentov a iných neaktívnych osôb v jednom legislatívnom akte.
- 47 V rámci tejto reformy normotvorca prebral do článku 2 bodu 2 písm. c) tejto smernice pojem „rodinný príslušník“, tak ako ho definoval Súdny dvor vo vzťahu k nariadeniu č. 1612/68, a spresnil, že tento pojem sa chápe tak, že zahŕňa priamych potomkov tohto občana, ak majú menej ako 21 rokov alebo sú nezaopatrenými osobami, „a takéto osoby manželského partnera alebo partnera“ uznaného vnútroštátnym právom.
- 48 Ako uviedol generálny advokát v bode 43 svojich návrhov, rozsudok z 20. júna 2013, Giersch a i. (C-20/12, EU:C:2013:411), a pojem „dieťa“, ktorý je v ňom použitý, patrí do kontextu judikatúry a legislatívy, ako je vysvetlené v bodoch 42 až 47 tohto rozsudku.
- 49 Zdá sa, že pojem „dieťa migrujúceho pracovníka“ v tom zmysle, ako ho používa judikatúra Súdneho dvora týkajúca sa článku 7 ods. 2 nariadenia č. 1612/68, sa musí vykladať tak, že zahŕňa deti manželského partnera alebo partnera uznaného vnútroštátnym právom.
- 50 Tento výklad nemôže spochybníť tvrdenie luxemburskej vlády, podľa ktorého sa smernica 2004/38 týka iba práva občanov Únie a ich rodinných príslušníkov slobodne sa pohybovať a zdržiavať na území členských štátov, a nie práva cezhraničných pracovníkov požívať rovnaké sociálne výhody ako vlastní pracovníci, stanoveného v článku 7 ods. 2 nariadenia č. 492/2011.
- 51 Z vývoja legislatívy Únie uvedeného v bodoch 46 a 47 tohto rozsudku, ako aj zo skutočnosti, že článok 7 ods. 2 nariadenia č. 492/2011 bezo zmeny prebral článok 7 ods. 2 nariadenia č. 1612/68, totiž vyplýva, že rodinní príslušníci, ktorí môžu nepriamo požívať rovnosť zaobchádzania na základe nariadenia č. 492/2011, sú rodinnými príslušníkmi v zmysle smernice 2004/38. Nič nenasvedčuje tomu, že úmyslom normotvorcu Únie, pokiaľ ide o rodinných príslušníkov, bolo striktné rozlišovanie medzi rozsahom pôsobnosti smernice 2004/38 a nariadenia č. 492/2011, na základe ktorého by rodinní príslušníci občana Únie v zmysle smernice 2004/38 nutne neboli rovnaké osoby, ako sú rodinní príslušníci tohto občana, ak sa chápe v postavení pracovníka.
- 52 Skutočnosť, že pojem „dieťa migrujúceho pracovníka“, ktoré môže nepriamo požívať zásadu rovnosti zakotvenú v článku 7 ods. 2 nariadenia č. 492/2011, sa má vykladať so zreteľom na pojem „rodinní príslušníci“ v tom zmysle, v akom je definovaný v judikatúre Súdneho dvora týkajúcej sa nariadenia č. 1612/68 a následne prevzatý článkom 2 smernice 2004/38, je navyše podporená smernicou 2014/54, ktorej lehota na prebratie uplynula 21. mája 2016.

- 53 Z odôvodnenia 1 smernice 2014/54, podľa ktorého implementácia voľného pohybu pracovníkov „je ďalej rozvinutá v práve Únie, ktorého cieľom je zaručiť úplný výkon práv udelených občanom Únie a ich rodinným príslušníkom“, totiž vyplýva, že „ich rodinní príslušníci by sa mali chápať v zmysle vymedzenia uvedeného v článku 2 bode 2 smernice [2004/38], ktorá sa uplatňuje aj na rodinných príslušníkov cezhraničných pracovníkov“.
- 54 Podľa článku 2 ods. 2 smernice 2014/54 je rozsah jej pôsobnosti totožný s rozsahom pôsobnosti nariadenia č. 492/2011. Podľa článku 1 smernice 2014/54 je jej cieľom uľahčenie jednotného uplatňovania a praktického presadzovania práv udelených v článku 45 ZFEÚ a v článkoch 1 až 10 nariadenia č. 492/2011.
- 55 Pokiaľ osoby napĺňajú definíciu „rodinný príslušník“ v zmysle článku 2, bodu 2 písm. c) smernice 2004/38 cezhraničného pracovníka a samotný cezhraničný pracovník predstavuje dostatočnú väzbu so spoločnosťou hostiteľského členského štátu, zdá sa, že deti manželského partnera alebo partnera uznaného uvedeným hostiteľským členským štátom tohto cezhraničného pracovníka sa môžu považovať za deti tohto pracovníka na účely nároku na získanie finančnej podpory na ich vysokoškolské štúdium považovanej za sociálnu výhodu v zmysle článku 7 ods. 2 nariadenia č. 492/2011.
- 56 Vnútroštátny súd sa tiež v podstate pýta na vplyv rozsahu príspevku cezhraničného pracovníka na výživu dieťaťa svojho manželského partnera na právo tohto dieťaťa získať takú finančnú podporu, ako je podpora dotknutá vo veci samej.
- 57 V tejto súvislosti z judikatúry pripomenutej v bode 39 tohto rozsudku vyplýva, že pokiaľ migrujúci pracovník naďalej prispieva na výživu dieťaťa, financovanie štúdií priznané členským štátom tomuto dieťaťu predstavuje pre tohto pracovníka sociálnu výhodu v zmysle článku 7 ods. 2 nariadenia č. 1612/68. Okrem toho treba uviesť, že článok 10 nariadenia č. 1612/68, zrušený smernicou 2004/38, stanovoval, že právo usadiť sa s pracovníkom, ktorý je štátnym príslušníkom jedného členského štátu zamestnaným na území iného členského štátu, majú bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť „jeho manželka/manžel a potomkovia, ak majú menej ako 21 rokov alebo sú závislými osobami“. Normotvorca Únie prostredníctvom smernice 2004/38 tiež usudzuje, že za „rodinných príslušníkov“ v zmysle článku 2 bodu 2 písm. c) smernice sa majú považovať „priami potomkovia [občana Únie], ktorí sú mladší ako 21 rokov, alebo sú nezaopatrenými osobami a takéto osoby manželského partnera alebo [uznaného] partnera“.
- 58 Súdny dvor zastával názor, že postavenie závislého rodinného príslušníka v zmysle článku 10 nariadenia č. 1612/68 nie je založené na práve na výživné. Ak by to tak bolo, zlúčenie rodiny, ktoré je predmetom tohto ustanovenia, by záviselo od vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré sú rozdielne v každom štáte, čo by viedlo k nejednotnému uplatňovaniu práva Únie. Súdny dvor tiež vykladal článok 10 ods. 1 a 2 nariadenia č. 1612/68 v tom zmysle, že postavenie závislého rodinného príslušníka vyplýva zo skutkovej situácie. Ide o rodinného príslušníka, ktorého podporuje pracovník, bez toho, aby bolo potrebné zisťovať dôvody poskytovania tejto podpory a pýtať sa, či dotknutá osoba je schopná zabezpečiť si svoje potreby zárobkovou činnosťou. Takýto výklad si vyžaduje zásada, podľa ktorej sa ustanovenia zakotvujúce slobodu pohybu pracovníkov, ktorá predstavuje jeden zo základov Únie, majú vykladať široko (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. júna 1987, Lebon, 316/85, EU:C:1987:302, body 21 až 23).
- 59 Ako konštatoval generálny advokát v bode 67 svojich návrhov, taký výklad sa uplatňuje tiež v situácii, v ktorej ide o príspevok cezhraničného pracovníka na výživu detí svojho manželského partnera alebo uznaného partnera.
- 60 V prejednávanej veci sa treba domnievať, že postavenie rodinného príslušníka, ktorý je nezaopatrenou osobou, vyplýva zo skutkovej situácie, ktorej posúdenie prináleží členskému štátu a v prípade potreby vnútroštátnym súdom. Postavenie rodinného príslušníka cezhraničného pracovníka, ktorý je

nezaopatrenou osobou tohto pracovníka, pokiaľ ide o situáciu dieťaťa manželského partnera alebo uznaného partnera tohto pracovníka, tak môže vyplývať z objektívnych skutočností, akými je existencia spoločnej domácnosti tohto pracovníka a študenta, bez toho, aby bolo potrebné určiť dôvody prispievania cezhraničného pracovníka na výživu študenta alebo presne vyčíslíť rozsah tohto príspevku na výživu.

- 61 Luxemburská vláda však tvrdí, že je náročné požadovať od príslušných správnych orgánov, aby v každom prípade zisťovali, či a do akej miery cezhraničný pracovník, nevlastný otec študenta, ktorý žiada o poskytnutie finančnej podpory, o akú ide vo veci samej, prispieva na výživu tohto študenta.
- 62 Je potrebné na jednej strane konštatovať, že normotvorca Únie zastáva názor, že deti sú v každom prípade považované za nezaopatrené až do veku 21 rokov, ako to vyplýva najmä z článku 2 bodu 2 písm. c) smernice 2004/38.
- 63 Na druhej strane zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, vyplýva, že luxemburský zákonodarca sám podriadil poskytovanie štátnej finančnej podpory na vysokoškolské štúdium podľa článku 3 zákona z 24. júla 2014 uplatniteľného od akademického roku 2014/2015 podmienke, že pracovník „naďalej prispieva na výživu študenta“. Luxemburská vláda preto nemôže úspešne tvrdiť, že podmienku prispievania na výživu študenta nie je možné overiť správnymi orgánmi.
- 64 So zreteľom na predchádzajúce úvahy je potrebné na položenú otázku odpovedať tak, že článok 45 ZFEÚ a článok 7 ods. 2 nariadenia č. 492/2011 sa majú vykladať v tom zmysle, že pod dieťaťom cezhraničného pracovníka, ktoré má nepriamo nárok na sociálne výhody upravené v článku 7 ods. 2 nariadenia č. 492/2011, ako je financovanie štúdia poskytované členským štátom deťom pracovníkov, ktorí vykonávajú alebo vykonávali svoju pracovnú činnosť v tomto štáte, treba chápať nielen dieťa, ktoré je v príbuzenskom vzťahu s týmto pracovníkom, ale aj dieťa manželského partnera alebo registrovaného partnera tohto pracovníka, pokiaľ ten naďalej zabezpečuje výživu tohto dieťaťa. Táto posledná požiadavka vyplýva zo skutkovej situácie, ktorej posúdenie prislúcha správnym orgánom a prípadne vnútroštátnym súdom, pričom nie je potrebné určiť dôvody tohto prispievania na výživu alebo vyčíslíť jeho presný rozsah.

O trovách

- 65 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol takto:

Článok 45 ZFEÚ a článok 7 ods. 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 492/2011 z 5. apríla 2011 o slobode pohybu pracovníkov v rámci Únie sa majú vykladať v tom zmysle, že pod dieťaťom cezhraničného pracovníka, ktoré má nepriamo nárok na sociálne výhody upravené v článku 7 ods. 2 nariadenia č. 492/2011, ako je financovanie štúdia poskytované členským štátom deťom pracovníkov, ktorí vykonávajú alebo vykonávali svoju pracovnú činnosť v tomto štáte, treba chápať nielen dieťa, ktoré je v príbuzenskom vzťahu s týmto pracovníkom, ale aj dieťa manželského partnera alebo registrovaného partnera tohto pracovníka, pokiaľ ten naďalej zabezpečuje výživu tohto dieťaťa. Táto posledná požiadavka vyplýva zo skutkovej situácie, ktorej posúdenie prislúcha správnym orgánom a prípadne vnútroštátnym súdom, pričom nie je potrebné určiť dôvody tohto prispievania na výživu alebo vyčíslíť jeho presný rozsah.

Podpisy